

Vluchtelingencrisis. Verdedig het recht op asiel!

Voor eengemaakte strijd tegen besparingen en voor een beter leven voor iedereen!

Miljoenen mensen zijn op de vlucht. Ze werden gedwongen om hun huis achter te laten omwille van de vreselijke omstandigheden met geweld door de overheidstroepen en seculaire militieën. Vluchtelingen riskeren hun leven op zoek naar veiligheid. Dit is de realiteit na jaren van oorlog en buitenlandse imperialistische interventies in het Midden-Oosten en na de nederlagen voor de revoluties die in 2011 begonnen.

Dossier door ROBERT BECHERT, CWI

Het heeft geleid tot vluchtelingenstromen. De meeste cijfers van het aantal vluchtelingen onderschatten de ernst van de humanitaire crisis. Zowat 6,5 miljoen Syriërs zijn binnen het land zelf op de vlucht en nog eens 4 miljoen anderen zijn naar het buitenland gevlucht. Daarnaast zijn er nog vluchtelingen uit Irak, Libië, Jemen, Afghanistan, Somalië en andere oorlogszones.

Honderdduizenden mensen kwamen naar Europa voor veiligheid en een toekomst. Dat gebeurde vaak na een lange tocht met repressie door lokale overheden en uitbuiting door smokkelaars. Naarmate de situatie slechter werd, vielen er steeds meer doden in de poging om de obstakels te omzeilen die door de regeringen, zeker die van de Europese Unie, werden opgetrokken.

Het heeft tot reacties geleid. Een groeiend aantal Europeanen is kwaad door het menselijke drama in het Midden-Oosten, op de Middellandse Zee en in zuidelijk Europa. Deze woede is versterkt door het groeiende aantal doden. Verschillende regeringen werden hierdoor gedwongen om meer te ondernemen om een aantal van de miljoenen vluchtelingen te helpen.

Maar deze beperkte toegevingen waren niet het gevolg van een verandering van het standpunt van de gevestigde politici. Het is de groeiende woede van onderuit ten aanzien van de behandeling

van vluchtelingen die maakte dat er een beperkte koerswijziging kwam.

Europese regeringen hebben zich daar maandenlang tegen verzet. Eerder dit jaar werd de Europese reddingsoperatie Mare Nostrum op de Middellandse Zee stopgezet en vervangen door het veel beperktere Triton. Het doel was om de oversteek langs de Middellandse Zee gevaarlijker te maken voor vluchtelingen.

De Britse regering verklaarde dat Mare Nostrum voor een 'aan-zuigeffect' zorgde waarbij mensen werden aangemoedigd om naar Europa te komen. De regering verklaarde in oktober vorig jaar dat deze "noodmaatregelen zo snel mogelijk moeten stoppen." Anders gezegd was het idee van de Britse regering dat het risico maar moest toenemen om zo meer vluchtelingen buiten te houden. Er vielen effectief meer doden. In april 2014 kwamen er naar schatting 42 vluchtelingen om het leven op de Middellandse Zee, in april van dit jaar, na de stopzetting van Mare Nostrum, zou het om 1.308 doden gaan.

De Britse regering was niet de enige die openlijk zei wat de bedoeling was. De Duitse regering kreeg de afgelopen dagen lof voor de nieuwe benadering die ze volgt, maar eerder was deze regering voorstander van het stopzetten van Mare Nostrum. De Duitse minister van binnenlandse zaken verklaarde hierover: "Mare Nostrum had als doel om noodhulp te bieden maar het werd een brug naar Europa." Berlijn wilde die 'brug' voor vluchtelingen sluiten.

Op dit ogenblik lijkt de Duitse regering erg genereus te zijn voor Syrische vluchtelingen, maar deze regering is even hypocriet als de andere kapitalistische regering. Terwijl vluchtelingen die via Hongarije naar Duitsland trekken aanvaard worden, vroeg Berlijn tegelijk aan de Italiaanse regering om grenscontroles in te voeren

aan de Italiaans-Oostenrijkse grens om te vermijden dat vluchtelingen ook via die weg zouden komen. Zowel Duitsland als Oostenrijk zullen wellicht gelijkaardige stappen zetten aan hun oostelijke grenzen.

Enkele dagen voordat de vluchtelingen vanuit Hongarije en Duitsland toegelaten werden, opende de regionale regering van Beieren het eerste onmiddellijke “ontvangst- en uitwijzingscentrum” dat als doel heeft om asielzoekers uit landen die Berlijn als ‘veilig’ bestempelt meteen terug te sturen. De Beierse regering wil Kosovo op de lijst van ‘veilige landen’ terwijl zelfs Transparency International Kosovo omschrijft als het meest corrupte van Europa. “Het is er onmogelijk om werk te vinden als je geen connecties hebt.”

Verandering in publieke opinie

De verandering in de publieke opinie had een grote impact op de positieve van Merkel. De Duitse regering zag er een kans in om zijn internationale imago op te krikken na de brutale aanpak van Griekenland en tegelijk kan het helpen in het stoppen van de dreigende bevolkingsafname in Duitsland.

Begin augustus vroeg de voorzitter van de Duitse werkgeversfederatie BDI al om meer asielzoekers in Duitsland. De Duitse bevolking wordt immers ouder en dreigt af te nemen. In 2003 was er een piek met 82,5 miljoen Duitsers, maar tegen 2011 was dat al gedaald tot 80,3 miljoen. Sindsdien was er een stijging naar 81,1 miljoen, maar dit kwam enkel door migratie. Het aantal mensen met de Duitse nationaliteit blijft verder afnemen. Vorig jaar waren het er nog 73,6 miljoen, terwijl het in 2005 om 75,2 miljoen ging.

Het is tegen deze achtergrond dat veel Duitse werkgevers meer migranten willen, vooral geschoolde migranten. De Duitse minister van arbeid was duidelijk: “We zullen er voordeel uit halen omdat we migratie nodig hebben.” Dat is waarom Merkel samen met de aankondiging van snellere uitwijzingen van mensen uit de Balkan tegelijk stelde dat “mensen van deze [Balkan] landen die een bewijs van tewerkstelling of opleiding voorleggen, hier kunnen werken.” Er zijn verslagen die aangeven dat veel vluchtelingen die in Duitsland geraken een opleiding genoten hebben. Volgens de BBC klagen Britse ondernemers aan dat Merkel de “economisch meest nuttige asielzoekers naar zich toe trekt.” Ondanks de economische afwegingen lijkt het voor veel vluchtelingen dat de Duitse regering hen beter onthaald dan andere regeringen die geen of heel weinig vluchtelingen uit het Midden-Oosten willen aanvaarden.

De wijze waarop kapitalistische landen met vluchtelingen omgaan, is altijd gebaseerd op de zelfbelangen van de heersende klasse of een gevolg van de druk van de publieke opinie of massabewegingen. De westerse machten stemden in met de Vluchtelingenconventie van de VN uit 1951 in een poging om een einde te maken aan de negatieve erfenis van de beperkingen voor het aantal vluchtelingen dat het nazisme voor de Tweede Wereldoorlog probeerde te onvluchten en tegelijk werd het gebruikt als propagandamiddel tegen de reisbeperkingen in de toenmalige stalinistische staten.

Vandaag kunnen de heersende klassen niet gewoon terugkeren naar de situatie van voor 1939 toen zowat alle landen op de con-

ferentie van Evian in 1938, bijeengeroepen door de Amerikaanse president Roosevelt, weigerden om een significant hoger aantal Joodse asielzoekers uit nazi-Duitsland op te nemen. De ervaringen uit het verleden zorgen ervoor dat de roep naar hulp en naar asielrecht om slachtoffers van oorlog en vervolging te steunen zo breed verspreid is. In Oostenrijk en Duitsland is er bovendien de ervaring van het groot aantal vluchtelingen na de Tweede Wereldoorlog. In West-Duitsland ging het om 8 miljoen mensen, in Oost-Duitsland om 4 miljoen. Het zijn elementen die ertoe bijdragen dat miljoenen mensen zich het lot van de vluchtelingen aantrekken en eisen dat ze meteen geholpen worden.

Het is opmerkelijk dat de olierijke dictaturen van Saoedi-Arabië en de Golfstaten, waaronder landen die steun en wapens gaven aan de jihadistische groepen, bijzonder weinig Syrische vluchtelingen erkennen. In de Golfstaten gaat het amper om 33 Syriërs. Saoedi-Arabië gaf dit jaar amper 18,4 miljoen dollar aan de oproep van de VN voor Syrië, het veel kleinere Koeweit gaf 304 miljoen dollar. Er was enige milde kritiek hierop in de westerse media, maar doorgaans werd erover gezwegen. Het westerse imperialisme begrijpt immers dat een toestroom van vluchtelingen de lokale heersende elite kan ondermijnen en dat willen ze vermijden.

Syrië kent een rampzalige situatie met de groei van ISIS en het toenemend aantal confrontaties. Het aantal vluchtelingen per dag nam toe van 11.000 in 2010 tot 42.000 vorig jaar. Velen zitten vast in buurlanden, ze worden er vaak in kampen vastgehouden en kunnen er wettelijk gezien niet werken.

Tegen deze achtergrond is de onmiddellijke vraag hoe directe hulp kan geboden worden aan mensen die de oorlogen in het Midden-Oosten en elders ontvluchten. Er is een brede sympathie in veel landen en velen vragen zich af wat ze kunnen doen om te helpen. Er wordt heel wat geld ingezameld, maar rook voedsel en andere goederen voor de vluchtelingen.

De arbeidersbeweging moet het voortouw nemen en eisen dat de vluchtelingen asiel krijgen, maar ook in het organiseren van de hulp en het aanmoedigen van vluchtelingen om zich te organiseren. Tegelijk moet er een concreet programma zijn om vluchtelingen te vestigen waarbij er ook duidelijkheid is over waar de middelen hiervoor gezocht worden. Zoniet dreigt de massale exodus te leiden tot een tegenreactie met rechtse en extreemrechtse krachten die van de situatie gebruik proberen te maken door te beweren dat de vluchtelingen middelen afnemen van de lokale bevolking. De vluchtelingen kregen in Duitsland een warme verwelkoming, maar tegelijk zijn er bijna dagelijks aanslagen op asielcentra en lijkt het een kwestie van tijd voordat er doden vallen.

Betere voorwaarden voor iedereen!

Er waren al grote tekorten inzake werk, huisvesting, druk op onderwijs en gezondheidszorg, ... De komst van tienduizenden vluchtelingen zal onvermijdelijk tot spanningen met de reeds aanwezige bevolking leiden. Tenzij de arbeidersbeweging actief campagne voert voor betere omstandigheden voor iedereen. Er zijn al tekenen van verzet tegen de vluchtelingen in de armste EU-landen in centraal en Oost-Europa. Mensen zetten er zich af tegen hulp die aan vluchtelingen wordt geboden. Er wordt ook gevreesd dat de vluchtelingen een nieuwe bron van goedkope ar-

beid zullen worden, waarbij de reeds lage lonen van de werkende bevolking in centraal en Oost-Europa verder onder druk komen te staan.

De rechtse Hongaarse premier Orban, die zelf onder druk staat van de groeiende extreemrechtse partij Jobbik, mengt een retoriek van verzet tegen migranten met een gebruik van het historische geheugen rond de invasies eeuwen geleden door de Ottomaanse rijk. Orban stelt dat de grenzen sterker bewaakt moeten worden, want “we willen geen groot aantal moslims in ons land” en al zeker niet op een ogenblik dat “het Europese christendom amper in staat is om Europa christelijk te houden.” De demagogie tegen migranten wordt ook in andere landen herhaald. Zo stelde de Tsjechische president Zeman recent aan migranten: “Jullie zijn hier niet uitgenodigd, als je het hier niet goed vindt, moet je maar vertrekken.” In Hongarije blijft het niet bij woorden tegen de vluchtelingen, er wordt ook geweld tegen hen gebruikt. Dat versterkte overigens de roep in andere landen om vluchtelingen op te nemen.

De ontdekking van 71 lijken in een koelwagen in Oostenrijk en de foto van een verdrinken kind zorgden er in veel landen voor dat er een gevoel kwam dat er iets moet gebeuren. In Wenen waren er op 31 augustus meer dan 20.000 betogers die eisten dat de vluchtelingen asiel krijgen. Net zoals in Duitsland is er eveneens een brede golf van sympathie en is er veel praktische steun voor de vluchtelingen in Oostenrijk aankomen.

Dat is opmerkelijk in een land waar de extreemrechtse partij FPÖ volgens recente peilingen de grootste partij kan worden. De sfeer is dusdanig dat de FPÖ zich momenteel bijzonder gedeisd houdt. Maar de partij wacht slechts op een kans om terug naar buiten te komen met verzet tegen migranten. Als kwesties als huisvesting, werkgelegenheid, onderwijs, ... terug opduiken als gevolg van de plotse influx, zal de FPÖ daarop inspelen. De partij gebruikt nu al de slogan van “help onze armen”, met name Oostenrijkers, in de aanloop naar de belangrijke regionale verkiezingen in Wenen volgende maand.

Sympathie is niet genoeg en kan snel opdrogen, zeker in de context van een hernieuwde economische crisis. De arbeidersbeweging moet dringend campagnes opstarten die antwoorden bieden op de onvermijdelijke antivluchtelingenpropaganda van de rechterzijde. Een concreet programma moet ingaan op praktische zaken als huisvesting, voedsel, taal, werk, ... waarbij wordt geantwoord op de angst van de bevolking dat de komst van vluchtelingen hun levensstandaard zal ondermijnen. Er kan alvast begonnen worden met een stopzetting van de betrokkenheid van private bedrijven die winst maken op de komst van vluchtelingen. In Duitsland is de grootste aanbieder van vluchtelingenopvang het privaat bedrijf European Homecare, volgens de Duitse zakenkrant Handelsblatt een erg winstgevend concern.

Er is een socialistisch antwoord nodig om een “verdeelen-heersbeleid” op internationaal vlak tegen te gaan. We zagen al hoe de kapitalistische politici in het centrum en oosten van Europa de lage levensstandaard in hun landen gebruikten om de bevolking op te zetten tegen toegevingen aan Griekenland tijdens de schulden crisis. Ook toegevingen in de strijd tegen het besparingsbeleid werden op die manier bestreden. Nu kunnen rechtse politici hetzelfde proberen met pogingen om het verzet tegen vluchtelingen te organiseren en de aandacht af te leiden van het kapitalisme op een ogenblik van economische stagnatie

en de dreiging van een nieuwe recessie. Dit zou bijdragen aan de spanningen in de Europese Unie.

Door nu in actie te gaan, kunnen verbeteringen afgedwongen worden. Hervormingen kunnen door massastrijd bekomen worden, soms zelfs door de dreiging om te strijden. Na 1945 moest het Europese kapitalisme belangrijke toegevingen doen omdat er de druk was van een sterk toegenomen steun voor socialistische ideeën als gevolg van de oorlog, het fascisme en de harde jaren 1930. Uit vrees voor revolutie deden de heersende klassen heel wat toegevingen.

Behoeften van lokale bevolking en van vluchtelingen

De arbeidersbeweging moet concrete eisen naar voor brengen die de noden van de lokale bevolking en van vluchtelingen verbinden, bijvoorbeeld rond de huisvesting van vluchtelingen en het stoppen van de huisvestingscrisis in sommige landen. Vorig jaar schreef de Britse krant The Guardian dat er 11 miljoen huizen leeg staan in Europa. In Wenen zijn er momenteel 80.000 leegstaande woningen. In veel steden is er bovendien heel wat leegstand in kantoorgebouwen. Daar kan minstens tijdelijk noodopvang voorzien worden. De leegstaande huizen zijn misschien niet allemaal op de juiste plaatsen gelegen om vluchtelingen op te vangen, maar ze zouden wel snel voor noodopvang kunnen zorgen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden leegstaande huizen meteen door de staat gebruikt om families wiens woning gebombardeerd was in te huisvesten. Gelijkaardige acties zijn nu nodig als antwoord op zowel de daklozen crisis als de komst van vluchtelingen. In Griekenland, Italië en andere landen moeten dringend centra opgezet worden om vluchtelingen op te vangen. De middelen hiervoor moeten niet komen van de gewone mensen die al hard gebukt gaan onder het besparingsbeleid, maar door de bedrijven die winst halen uit het Midden-Oosten en de elites uit het Midden-Oosten zelf. De nationalisatie van de bezittingen van deze bedrijven en van de Arabische elites zou voldoende middelen opleveren die meteen kunnen gebruikt worden.

De huisvestingscrisis is niet gewoon een gevolg van een groeiende bevolking. Zo is er in Groot-Brittannië een acuut tekort aan woningen, deels door een grote toename van de bevolking en interne migratie maar vooral omdat de bouw van nieuwe woningen, vooral van sociale huisvesting, in elkaar gestort is. In 1953 werden er onder een conservatieve regering maar liefst 245.000 publieke huurwoningen afgewerkt. Onder zowel conservatieve als sociaaldemocratische regering nam dat aantal fors af, in 2004 werd een dieptepunt bereikt met amper 130 nieuwe sociale huurwoningen. Nadien was er een beperkte toename, maar met 2.080 nieuwe sociale huurwoningen in 2013 komen we nog niet aan 1% van het aantal nieuwe woningen in 1953. Op het argument dat de situatie van de vluchtelingen dramatisch is maar dat Groot-Brittannië te dicht bevolkt is om iedereen op te vangen, moet de arbeidersbeweging antwoorden dat er inderdaad een huisvestingscrisis is maar dat dit vooral het resultaat is van het regeringsbeleid en dat er dringend nood is aan een publiek gefinancierd programma van huisbouw. Samen met de nationalisatie van de grote huizenbezitters en bedrijven in de sector kan een geplande aanpak zorgen voor degelijke huisvesting.

De heersende klassen van zowel de imperialistische landen als van het Midden-Oosten moeten betalen voor de zorg en opvang

van vluchtelingen, alsook voor de latere heropbouw van de regio. Ze moeten betalen omdat het hun systeem en hun beleid is dat verantwoordelijk is voor de crisis, of het nu gaat om de imperialistische interventies in Irak en Libië of de financiële steun aan jihadistische groepen vanuit Saoedi-Arabië en de Golfstaten. De vluchtelingencrisis is niet gewoon een tragedie, het is geen onvermijdbare ramp. De miljoenen vluchtelingen slaan niet op de vlucht voor een onvermijdbare natuurramp maar voor oorlogen en contrarevolutie.

Imperialistische landen dragen grote verantwoordelijk

De heersende klassen van de imperialistische landen dragen de grootste verantwoordelijkheid voor de huidige situatie. Historisch trokken het Britse en het Franse imperialisme de grenzen en creëerden ze de meeste moderne staten in het Midden-Oosten. Samen met het VS-imperialisme probeerden ze vervolgens lokale bondgenoten in het zadel te houden. Olie- en wapenbedrijven maakten grote winsten in deze regio. In 2014 was Saoedi-Arabië de grootste wapenimporteur ter wereld, goed voor 6,4 miljard dollar of 10% van de wereldwijde wapenhandel ter waarde van 64,4 miljard dollar. De Verenigde Arabische Emiraten namen 2,2 miljard dollar aan wapenimport voor hun rekening.

Het is niet enkel de “gewone” kapitalistische handel waar de grote bedrijven voordeel uit halen. De Europese ambassadeur in Irak, Jana Hybášková, stelde een jaar geleden in het Comité over Buitenlandse Zaken in het Europees Parlement dat sommige Europese landen olie kochten van ISIS en op die manier de groepering mee financierden. Jana Hybášková weigerde nadien om namen te noemen. Zoals steeds in het kapitalisme komen de winsten voor de mensenrechten of democratische rechten. Als belangen van het imperialisme bedreigd zijn, wordt snel tussengekomen en worden democratische thema's plots als rookgordijn opgetrokken. Lokale despoten worden echter ongemoeid gelaten zolang ze de belangen van het imperialisme dienen. Saddam Hoessein werd geen strobreed in de weg gelegd door het westen tot hij Koeweit in 1990 aanviel. Voorheen werd Saddam zelfs door het westen gesteund in de oorlog tussen Iran en Irak van 1980 tot 1988.

Het Amerikaanse en het Britse imperialisme hebben een directe verantwoordelijkheid voor wat nu gebeurt in het Midden-Oosten. Het was de invasie van Irak in 2003 die leidde tot een reeks gebeurtenissen die bij gebrek aan een geslaagde beweging van de Irakese arbeidersklasse leidde tot sectaire verdeeldheid, geweld en burgeroorlog. De strijd voor het recht op asiel moet gekoppeld worden aan de eis voor noodprogramma's gefinancierd door de rijken en diegenen die winst haalden uit het Midden-Oosten.

In de imperialistische mogendheden zijn er nu elementen die de groeiende vluchtelingencrisis proberen te benutten om nieuwe militaire interventies in de regio goed te praten. Onder het mom van hulp om de crisis op te lossen, kondigde Frankrijk aan dat het luchtaanvallen op Syrië zal uitvoeren en de Britse regering is tot aanvallen met drones overgegaan. Er wordt overwogen om van het Britse parlement aan mandaat te vragen voor luchtaanvallen. Dit zal de komst van Syrische vluchtelingen niet stoppen. Extra Franse en Britse vliegtuigen naast de reeds aanwezige Amerikaanse bommenwerpers zullen enkel zorgen voor meer doden. Het zal geen strategisch verschil maken in een situatie

die aan de controle van het westerse imperialisme is ontsnapt. De bedoeling van Parijs en Londen is om een bredere interventie mogelijk te maken en de Britse en Franse regeringen willen meer te zeggen hebben in de gebeurtenissen.

Socialisten zijn duidelijk dat het alleen de verenigde actie van de werkende bevolking en de armen in het Midden-Oosten is die een einde kan maken aan burgeroorlog, een nederlaag voor de sectaire krachten bekomen, dictators omverwerpen, democratische rechten afdwingen en de ketenen van het kapitalisme en imperialisme kan breken. De revoluties vanaf 2011 in Noord-Afrika en het Midden-Oosten gaven een beeld van hoe actie door de werkende bevolking tot verandering kan leiden. Veel kansen gingen verloren omdat de massabewegingen geen duidelijk programma hadden en niet wisten hoe ze hun doelstellingen konden bekomen. Om te vermijden dat dit opnieuw gebeurt, moeten onafhankelijke bewegingen uitgebouwd worden met een socialistisch programma en methoden. Zulke bewegingen kunnen een einde maken aan sectaire verdeeldheid, oorlogen, repressie, armoede en zouden opkomen voor een wereld zonder kapitalistische uitbuiting waar de middelen volgens democratische planning ingezet worden naargelang de behoeften van de meerderheid van de bevolking en niet de heersende klassen.